

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROOPAN KESKUSPANKIN LAUSUNTO,

annettu 28 päivänä toukokuuta 2013,

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta

(CON/2013/37)

(2013/C 179/03)

Johdanto ja oikeusperusta

Euroopan keskuspankki (EKP) vastaanotti 5 päivänä helmikuuta 2013 Euroopan komissiolta pyynnön antaa lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta⁽¹⁾ (jäljempänä "ehdotettu direktiivi" tai "direktiiviehdotus"). EKP vastaanotti 20 päivänä helmikuuta 2013 Euroopan unionin neuvostolta ja 2 päivänä huhtikuuta 2013 Euroopan parlamentilta pyynnön antaa lausunto samasta direktiiviehdotuksesta.

EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 127 artiklan 4 kohtaan sekä 282 artiklan 5 kohtaan, joissa säädetään, että EKP:tä on kuultava kaikista ehdotuksista unionin säädöksiksi sen toimivallan piiriin kuuluvilla aloilla. Lisäksi EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu perussopimuksen 128 artiklan 1 kohtaan ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 16 artiklaan, koska ehdotettuun direktiiviin sisältyy säännöksiä, joilla on vaikutuksia tiettyihin EKP:n tehtäviin. Tämän lausunnon on antanut EKP:n neuvosto Euroopan keskuspankin työjärjestyksen 17.5 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

1. Ehdotetun direktiivin tarkoitus ja sisältö

Ehdotetulla direktiivillä korvataan rahanväärennyksen estämiseksi annettavan suojan vahvistamisesta rikosoikeudellisten ja muiden seuraamusten avulla euron käyttöönoton yhteydessä tehty neuvoston puitepäätös 2000/383/YOS⁽²⁾ niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka osallistuvat direktiivin hyväksymiseen. Ehdotus sisältää valtaosan neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS säännöksistä vähäisin muutoksin, jotka johtuvat Lissabonin sopimuksesta. Lisäksi ehdotetulla direktiivillä täydennetään neuvoston puitepäätöstä 2000/383/YOS ottamalla käyttöön väärän rahan valmistamisesta ja levittämisestä vähimmäisrangaistuksena kuusi kuukautta vankeutta ja väärän rahan levittämisestä enimmäisrangaistuksena ainakin kahdeksan vuotta vankeutta. Direktiiviehdotus sisältää myös uusia säännöksiä, joilla jäsenvaltiot veloitetaan a) säätämään mahdollisuudesta käyttää tiettyjä tutkintakeinoja ja b) varmistamaan, että kansallisilla setelien ja metallirahojen tutkimuskeskuksilla on mahdollisuus tutkia väärennetyiksi epäillyt eurosetelit ja -metallirahat myös oikeudenkäyntimenettelyjen aikana, jotta voidaan analysoida, tunnistaa ja paljastaa mahdolliset muut väärennökset.

2. Yleiset huomautukset

EKP suhtautuu myönteisesti ehdotettuun direktiiviin, jonka tarkoituksena on täydentää väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi Genevessä 20 päivänä huhtikuuta 1929 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ja siihen liitetyn pöytäkirjan⁽³⁾ (jäljempänä "Geneven yleissopimus") määräyksiä ja helpottaa niiden

⁽¹⁾ COM(2013) 42 final.

⁽²⁾ EYVL L 140, 14.6.2000 s. 1.

⁽³⁾ Kansainliiton sopimussarja N:o 2623, s. 372, 1931.

soveltamista jäsenvaltioissa ⁽¹⁾. EKP on myös tyytyväinen siihen, että direktiiviehdotuksessa otetaan huomioon EKP:n kanta, jonka mukaan rikosoikeudellista kehystä olisi lujitettava erityisesti tiukentamalla ja yhdenmukaistamalla seuraamusjärjestelmää ja määrittämällä vähimmäisseuraamusten taso. EKP toteaa lisäksi, että direktiiviehdotukseen sisältyy valtaosa neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS säännöksistä, mikä takaa oikeusvarmuuden ehdotetun direktiivin mukaisesti perustettuun uuteen suojajärjestelmään siirtymisen jälkeen.

EKP katsoo, että ehdotetun direktiivin hyväksyminen ei vaikuttaisi neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS 9 a artiklan säännökseen, joka koskee tuomioiden vastavuoroista tunnustamista uusintarikollisuuden tunnustamista varten, niiden jäsenvaltioiden osalta, joissa säännös on jo saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Vaikuttaa siltä, että ehdotetun direktiivin 12 artiklan mukaisesti niillä jäsenvaltioilla, joissa säännöstä eivät vielä ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, säilyy 9 a artiklan mukainen velvoite antaa kansallisia säännöksiä tällaisesta tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Jotta tämä olisi täysin selvää, EKP kuitenkin ehdottaa, että neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS 9 a artiklan sisältö sisällytetään direktiiviehdotukseen.

EKP toteaa, että ehdotetun direktiivin johdanto-osan 28, 29 ja 30 kappaleen mukaisesti Tanska ei osallistu ehdotetun direktiivin hyväksymiseen, mutta Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti voivat päättää, osallistuvatko ne sen hyväksymiseen ja soveltamiseen. EKP katsoo, että jos Tanska, Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu ehdotetun direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen, niillä säilyy ehdotetun direktiivin 12 artiklan mukaisesti kuitenkin velvollisuus noudattaa määräaikoja, joihin mennessä neuvoston puitepäätös 2000/383/YOS on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tästä seuraa, että ehdotetun direktiivin mukaiset uudet säännöt eivät koskisi Tanskaa, Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia. Olisikin hyödyllistä kehottaa Tanskan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin (jos kaksi viimeksi mainittua eivät osallistu direktiiviehdotuksen hyväksymiseen) toimivaltaisia viranomaisia sitoutumaan siihen, että ne soveltavat rangaistusten vähimmäis- ja enimmäistasoja (direktiiviehdotuksen 5 artikla), varmistavat mahdollisuuden käyttää tehokkaita tutkintakeinoja (direktiiviehdotuksen 9 artikla) ja sen, että oikeusviranomaiset toimittavat väärennetyt setelit ja metallirahat kansallisille setelien ja metallirahojen tutkimuskeskuksille (direktiiviehdotuksen 10 artikla). Muutoin mahdollisuudet valtioiden rajat ylittävään yhteistyöhön ja oikeuspaikkakeinottelun (forum shopping) riskin lieventämiseen, joihin viitataan ehdotetun direktiivin johdanto-osan 18 kappaleessa, heikkenevät.

3. Erityiset huomautukset

3.1 Väärennettyjen setelien ja metallirahojen potentiaalinen nimellisarvo

Väärennettyjen setelien ja metallirahojen nimellisarvosta, johon viitataan ehdotetun direktiivin johdanto-osan 19 kappaleessa ja 5 artiklassa, EKP toteaa, että valmistamisen näkökulmasta tämä arvo voidaan määrittää vain valmiiden väärennettyjen setelien ja metallirahojen osalta.

EKP toteaa kuitenkin, että väärennettyjen setelien ja metallirahojen käsite ei rajoitu välttämättä pelkästään valmiisiin väärennettyihin seteleihin ja metallirahoihin, vaan se voi kattaa myös keskeneräiset väärennetyt setelit ja metallirahat, joita ollaan vasta valmistamassa. EKP korostaa, että euro- tai valuuttamääräisten seteleiden ja metallirahojen petollisen valmistamisen tai muuntamisen ⁽²⁾ yhteydessä lainvalvontaviranomaiset voivat havaita keskeneräistä väärennettyä rahaa. EKP toteaa, että kun poliisi paljastaa rahanväärennyspisteen, sen tavallisena käytäntönä on pyrkiä puuttumaan asiaan hetkellä, jolloin rikos on parhaillaan käynnissä. Tämä harkitaan tapauskohtaisesti, ja joissakin tapauksissa valmista rahaa voi olla vähän mutta keskeneräistä hyvinkin paljon. EKP toteaa, että vaikka tällaisella keskeneräisellä väärennetyllä rahalla ei ole nimellisarvoa, sillä on potentiaalinen nimellisarvo, joka olisi otettava huomioon määrättäessä ehdotetun direktiivin 5 artiklan mukaista oikeasuhteista seuraamusta. Johdanto-osan 19 kappaleetta ja 5 artiklaa olisikin muutettava niin, että niissä viitataan keskeneräisen väärennetyn rahan potentiaaliseen nimellisarvoon. Potentiaalista nimellisarvoa olisi pidettävä lisäperusteena määrättäessä oikeasuhteista seuraamusta ehdotetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan mukaisesta rikoksesta.

⁽¹⁾ Kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet Geneven yleissopimuksen Maltaa toistaiseksi lukuun ottamatta.

⁽²⁾ Ks. direktiiviehdotuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohta.

Lisäksi toimivaltaisten viranomaisten havaitsemat väärennetyt setelit ja metallirahat eivät välttämättä ole euromääräisiä tai niillä voi olla jonkin muun valuutan ulkoasu. Tällaisessa tapauksessa toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla pitäisi olla mahdollisuus tunnistaa kyseisten väärennetyjen setelien ja metallirahojen nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo. Näin ollen EKP katsoo, että olisi hyödyllistä muuttaa johdanto-osan 19 kappaletta ja 5 artiklaa vielä niin, että rangaistusten vähimmäis- ja enimmäistasoissa otetaan huomioon sellaisten havaittujen väärennetyjen setelien tai metallirahojen nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo, jotka eivät ole euromääräisiä.

3.2 Väärennyksrikokset, jotka koskevat setelien ja metallirahojen valmistusvälineitä ja raaka-aineita

EKP katsoo, että vähimmäis- ja enimmäisrangaistusten tasoja olisi sovellettava kaikäntyyppisiin direktiiviehdotuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin. Näin lisättäisiin huomattavasti seuraamusten tehokkuutta ja pelotevaikutusta. Koska parhaiden väärennetyjen setelien ja metallirahojen valmistuksessa käytetään useista lähteistä peräisin olevia komponentteja, esimerkiksi väärennetyjä hologrammeja unionin ulkopuolisista maista, EKP:n mielestä ehdotetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettut rikokset olisi sisällytettävä ehdotetun direktiivin 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun rangaistusjärjestelmän piiriin, jos niihin liittyy erityisen vakavia seikkoja.

3.3 Velvollisuus toimittaa väärennetyt eurosetelit ja -metallirahat analysoitavaksi

EKP on tyytyväinen siihen, että ehdotetussa direktiivissä tunnustetaan, kuinka tärkeää on sallia kansallisten setelien ja metallirahojen tutkimuskeskusten tutkia väärennetyt eurosetelit ja -metallirahat muiden väärennosten analysointia, tunnistamista ja paljastamista varten. EKP kuitenkin suosittelee, että jos näytteitä väärennetyiksi epäillyistä seteleistä ja metallirahoista ei voida toimittaa siksi, että ne on tarpeen säilyttää todistusaineistona, ne on toimitettava kansalliselle setelien tai metallirahojen tutkimuskeskukselle viipymättä asianomaisen oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen.

Siltä osin kuin EKP suosittelee direktiiviehdotuksen muuttamista, muutosehdotukset on esitetty perustelluineen tämän lausunnon liitteessä.

Tehty Frankfurt am Mainissa 28 päivänä toukokuuta 2013.

EKP:n puheenjohtaja
Mario DRAGHI

LIITE

Muutosehdotukset

Komission ehdottama teksti	EKP:n ehdottamat muutokset ⁽¹⁾
Muutos 1 Johdanto-osan 19 kappale	
<p>”(19) Jäsenvaltioiden olisi voitava määrätä lyhyt vankeusrangaistus tai pidättyä vankeusrangaistuksen määräämisestä siinä tapauksessa, että väärennettyjen setelien tai metallirahojen nimellisarvo ei ole merkittävä tai että rikokseen ei liity erityisen raskauttavia seikkoja. Tämän arvon olisi oltava alle 5 000 EUR, eli kymmenen kertaa suurimman eurosetelin nimellisarvo, sellaisten tapausten osalta, joissa on määrättävä muu kuin vankeusrangaistus, ja alle 10 000 EUR sellaisten tapausten osalta, joissa on määrättävä alle kuuden kuukauden vankeusrangaistus.”</p>	<p>”(19) Jäsenvaltioiden olisi voitava määrätä lyhyt vankeusrangaistus tai pidättyä vankeusrangaistuksen määräämisestä siinä tapauksessa, että väärennettyjen setelien tai metallirahojen nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo ei ole merkittävä tai että rikokseen ei liity erityisen raskauttavia seikkoja. Tämän arvon olisi oltava alle 5 000 EUR tai vastaava määrä kyseisten väärennettyjen setelien ja metallirahojen valuutassa, eli kymmenen kertaa suurimman eurosetelin nimellisarvo, sellaisten tapausten osalta, joissa on määrättävä muu kuin vankeusrangaistus, ja alle 10 000 EUR tai vastaava määrä kyseisten väärennettyjen setelien ja metallirahojen valuutassa sellaisten tapausten osalta, joissa on määrättävä alle kuuden kuukauden vankeusrangaistus.”</p>

Perustelu

Johdanto-osan 19 kappaletta olisi muutettava, jotta jäsenvaltiot voivat määrätä oikeasuhteisen rangaistuksen, kun väärennetyt setelit ja metallirahat ovat keskeneräisiä, jolloin niillä on ehkä vain potentiaalinen nimellisarvo. Potentiaalista nimellisarvoa olisi pidettävä lisäperusteena määrättäessä oikeasuhteista seuraamusta jostakin ehdotetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista.

Lisäksi toimivaltaisten viranomaisten havaitsemat väärennetyt setelit ja kolikot eivät välttämättä ole euromääräisiä tai niillä voi olla jonkin muun valuutan ulkoasu; tämän vuoksi jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oltava mahdollisuus tunnistaa tällaisen väärennetyn rahan nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo. Johdanto-osan 19 kappaletta olisikin muutettava vielä niin, että rangaistusten vähimmäis- ja enimmäistasoissa otetaan huomioon sellaisten havaittujen väärennettyjen setelien tai metallirahojen nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo, jotka eivät ole euromääräisiä.

Muutos 2

5 artikla

<p>”5 artikla</p> <p>Seuraamukset</p> <p>(...)</p> <p>2. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo on alle 5 000 EUR ja joihin ei liity erityisen vakavia seikkoja, jäsenvaltiot voivat säätää seuraamukseksi muun kuin vankeusrangaistuksen.</p> <p>3. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo on vähintään 5 000 EUR, on määrättävä seuraamukseksi vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta.</p> <p>4. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo on vähintään 10 000 EUR tai joihin liittyy erityisen vakavia seikkoja, on määrättävä seuraamukseksi</p>	<p>”5 artikla</p> <p>Seuraamukset</p> <p>(...)</p> <p>2. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo on alle 5 000 EUR tai vastaava määrä kyseisten väärennettyjen setelien ja metallirahojen valuutassa ja joihin ei liity erityisen vakavia seikkoja, jäsenvaltiot voivat säätää seuraamukseksi muun kuin vankeusrangaistuksen.</p> <p>3. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo on vähintään 5 000 EUR tai vastaava määrä kyseisten väärennettyjen setelien ja metallirahojen valuutassa, on määrättävä seuraamukseksi vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta.</p> <p>4. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo on vähintään 10 000 EUR tai vastaava määrä kyseisten väärennettyjen setelien ja metallirahojen valuutassa tai joihin liittyy erityisen vakavia seikkoja, on määrättävä seuraamukseksi</p>
--	--

Komission ehdottama teksti	EKP:n ehdottamat muutokset (1)
a) vähimmäisrangaistuksena vähintään kuusi kuukautta vankeutta;	a) vähimmäisrangaistuksena vähintään kuusi kuukautta vankeutta;
b) enimmäisrangaistuksena vähintään kahdeksan vuotta vankeutta.”	b) enimmäisrangaistuksena vähintään kahdeksan vuotta vankeutta.
(Ei tekstiä)	5. Edellä 4 kohdassa tarkoitettuja seuraamuksia on sovellettava myös 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos niihin liittyy erityisen vakavia seikkoja.”

Perustelu

Direktiiviehdotuksen 5 artiklan 2 ja 4 kohtaa olisi muutettava niin, että jäsenvaltiot voivat määrätä oikeasuhtaisen rangaistuksen, kun väärennetyt setelit ja metallirahat ovat keskeneräisiä, jolloin niillä on ehkä vain potentiaalinen nimellisarvo. Potentiaalista nimellisarvoa olisi pidettävä lisäperusteena määrättäessä oikeasuhteista seuraamusta jostakin ehdotetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista.

Lisäksi toimivaltaisten viranomaisten havaitsemat väärennetyt setelit ja kolikot eivät välttämättä ole euromääräisiä tai niillä voi olla jonkin muun valuutan ulkoasu; tämän vuoksi jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oltava mahdollisuus tunnistaa tällaisen väärennetyn rahan nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo. Johdanto-osan 5 kappaleen 2–4 kohtaa olisikin muutettava vielä niin, että rangaistusten vähimmäis- ja enimmäistasoissa otetaan huomioon sellaisten havaittujen väärennetyjen setelien tai metallirahojen nimellisarvo tai potentiaalinen nimellisarvo, jotka eivät ole euromääräisiä.

Seuraamusten tehokkuuden ja pelotevaikutuksen lisäämiseksi EKP ehdottaa lisäksi, että sellaiset ehdotetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetut rikokset, joihin liittyy erityisen vakavia seikkoja, sisällytetään 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun rangaistusjärjestelmän piiriin lisäämällä artiklaan 5 kohta.

Muutos 3

10 artiklan 2 kohta

”2. Jos tarvittavia näytteitä väärennöksiksi epäillyistä seteleistä ja metallirahoista ei voida toimittaa siksi, että ne on tarpeen säilyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäyntiä varten niin, että voidaan taata tehokas ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja epäillyn rikoksentehtäjän oikeus puolustukseen, kansalliselle setelien tutkimuskeskukselle ja kansalliselle metallirahojen tutkimuskeskukselle on viipymättä annettava oikeus tutustua niihin.”	”2. Jos tarvittavia näytteitä väärennöksiksi epäillyistä seteleistä ja metallirahoista ei voida toimittaa siksi, että ne on tarpeen säilyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäyntiä varten niin, että voidaan taata tehokas ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja epäillyn rikoksentehtäjän oikeus puolustukseen, kansalliselle setelien tutkimuskeskukselle ja kansalliselle metallirahojen tutkimuskeskukselle on viipymättä annettava oikeus tutustua niihin. Oikeusviranomaisten on välittömästi oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen toimitettava tarvittavat näytteet väärennöksiksi epäillyistä erityyppisistä euroseteleistä kansallisiin setelien tutkimuskeskuksiin ja väärennöksiksi epäillyistä erityyppisistä eurometallirahoista kansallisiin metallirahojen tutkimuskeskuksiin. ”
---	--

Perustelu

EKP suosittelee, että jos näytteitä väärennetyiksi epäillyistä seteleistä ja metallirahoista ei voida toimittaa siksi, että ne on tarpeen säilyttää todistusaineistona, nämä näytteet väärennetyiksi epäillyistä seteleistä ja metallirahoista on toimitettava kansalliselle setelien tai metallirahojen tutkimuskeskukselle viipymättä asianomaisen oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen.

(1) Lihavointi tekstissä osoittaa EKP:n lisättäväksi ehdottaman uuden tekstin. Tekstissä oleva yliviivaus osoittaa EKP:n poistettavaksi ehdottaman tekstin.